

MAGYAR NÉPLAP

FÜGGETLENSÉGI NEGYVENNYOLCZAS POLITIKAI KATHOLIKUS HETILAP.

<p>Megjelenik minden szombaton.</p> <p>Előfizetési ára:</p> <p>Egész évre 6 korona; félévre 3 korona. Amerikába egész évre 9 korona.</p>	<p>Szerkeszti</p> <p>BUDAY ALADAR</p> <p>Kiadja a „PÁZMÁNEUM” nyomda és irodalmi vállalat.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal:</p> <p>Budapest, VIII., Fhg. Sándor-utca 36.</p> <p>Hirdetések ára:</p> <p>Egy öthasábos nonpareille sor 60 fillér.</p>
---	---	--

A portugál forradalom.

A mult héten hirül adtuk, hogy Portugáliában általános felkelést készítenek elő január 31-ikére és hogy I. Károly királyt valószínűen meg fogják fosztani trónjától. E fenyegetést a portugál be is váltotta és nemcsak trónjától, de életétől is megfosztotta királyát. Sőt gyilkos golyó megölte a trónörökös is és sebet vágott a király második fián is, kevés híjja, hogy a királyné is áldozatul nem esett a nép dühének.

Alig öt esztendeje, hogy a balkáni kis Szerbia golyóval, késsel végezte el leszámolását királyával, együtt gyilkolván vele a nejét is, mert kettejükben látta országa romlásának okozóit. Ugyanez ismétlődött most a világ egyik legszebb városában, Liszabonban. Királyi vér festette pirosra a nyílt utca kövét. Bizakodó, fiatalos, szinte könnyelmű uralkodóját az elkényszeredett, elégtelen nép halálra ítélte és az ítéletet végre is hajtotta úgy, hogy a hatóság oltalmat nyújtani nem tudott a korona viselőjének, sem várományosának és csak szerencsés véletlen, hogy ki nem irtották magát a dinasztia is, mert így volt ez tervezve.

Az emberi érzés fellázad ellene és elítéli, ha a nép vérbe fojtja az embert, kit koronájával ruházott fel és kinek jogára alatt addig élt. Másutt is

adtak okot gyűlöletre a királyok, másutt is szenved alattuk a nép, másutt is érezték már tehernek az uralkodó személyét, politikáját, cselekvéseit vagy tehetetlenségét, de nem mindenütt kelle a számadást úgy lezárni, hogy véres puska-golyó legyen végén a pont — hanem, mint például Brazília császárságát, megszüntették politikai uton és mikor kikiáltották annak helyébe a köz-

† Károly portugál király.

társaságot, olyanformán lettek készek a hetven éves Don Pedróval, mint mikor nyugdíjba menesztik az elaggult tábornokot.

De I. Károly portugál király nem volt elaggult ember, hanem ifju és bátor, ki zsarnoki hajlammal bőviben meg volt verve, ki szembe szállott népének akaratával, ki felfüggesztette az alkotmányt, ki szét-

kergette a népképviselőket és diktátort ültetve a büszke nép nyakába, erőszakolta befelé a korrupció, kifelé a hibás politika néprontó következményeit, hogy tovább is tartson az. Ezért kellett életével lakolnia. Ezért kellett meghalni szép tizenkilencz éves fiának is, mert az atya vétke miatt a nép gyűlöletbe foglalta őt is, az egész családot is.

Messzi van tőlünk Portugalia. A diktátor-kormány csendőrt állított minden posta és minden táviró hivatal mellé, hogy megakadályozza az igaz híreknek kifelé jutását. Így az ottani helyzetet a valóság tükrében megvilágítani, egyelőre nagyon nehéz. Mert igen ellentétes volt az, mit az ember Portugáliáról hallhatott. De maga Károly király sem kapott igazságos hivatást országáról és népéről, mert őt is ámitotta a zsarnoki önkény végrehajtó hatalma. Ha ezt nem teszik, ha tudtára adják, hogy a nép gyűlölete háza és családja ellen mekkora, akkor nem kocsikázik a királyi család nyitott hintón és kíséret nélkül a forrongó város utcáin, hanem talán elmenekül külföldre, mondjuk Angliába, hol biztonságba lehet — saját népe elől. O, de szomorú fordulata egy király sorsának, ha biztonságot másutt kell keresnie, mint népe ölében... de az a király, ki az alkotmány ellen emeli kezét, nem érezheti magát többé biztonságban népe

körében. Károly király gyilkos merényletet követett el a portugál alkotmány ellen, ezért a portugál nemzet meggyilkolta a királyt.

A nemzeti alkotmány fel fog támadni halottaiból, minthogy meg halt az ő gyilkosa... de a király többé fel nem támad, mert örökre kioltotta életét népének bős haragja, melynek legszentebb kincsét, az alkotmányát és jogát akarta megtiporni.

A király meggyilkolása.

A királyi család február elsején dél tájban Villa-Vikozából (ahol nyári kastélyuk van) két nyitott hintóban hajtatott be Lizabonba, az ország fővárosába. Daczára a keringő és külföldre is eljutott fenyegető híreknek, semmit sem tettek meg a király oltalmára. Még a rendes testőrség is kisebb létszámú volt, mint máskor és a fővárosi rendőrséget sem értesítették, hogy mikor indult el a király a vikozai kastélyból.

Utközben nem is fordult elő semmi, ami gyanúra adott volna okot. Már jól benn voltak Lizabonban, mikor a kocsis befordult a Kereskedelmítérrel az Arzenál-utra. Komoly és néma tömeg állta el a járdákat; senki sem éltette a királyi családot (Portugáliában ez már jó tíz év óta nem dukál ki a királynak!) de nem is hangzott talán egy szava az el-lenszenvnek. Szinte halotti csöndben gördültek tova a hintók a tavaszi verőfénytől világos uton. Az első hintóban ült a király, mellette Amália királyné, a kis ülésben jobb felől Lajos trónörökös, balfelől Manuel, a kisebbik királyfi. Beszélgetve és nevetgélve szemlélték a tömeget, melyből csak igen kevesen lengették feljüket kalapjukat. A második hintóban udvari főtisztek ültek és Frankó miniszterelnök.

Egyszerre egy ember libegő köpenyben eléugrott a tömegeből, felkapaszkodott hátul a királyék hintójára és kétszer rálőtt az uralkodóra. Egyik golyója hátán találta Károly királyt, másik a nyakán, ez átszakította a főütőeret. A király mindkét kezével fejéhez kapott és összeroskadt. Csak egy pillanatra nyitotta még ki a szemét és elhaló hangon kérdezte:

— Mi történt a királynéval?

Valaki felelte neki, hogy él. A következő pillanatban halva volt Portugália koronása... A királyné

kétségbeesetten kiáltott papért, el is küldték érte, de, hej, akkor már a legfőbb Biró előtt állott a szegény király lelke.

Ugyanabban a pillanatban, mikor a királyra lőtt merénylője, egy másik ember közvetlen közelségből egymásután többször is rásütötte pisztolyát Lajos trónörökösre. A királyné élesen fölsikoltott és nagy virágbokréájával folyton ütött a merénylő fejét, hogy elkeresse, azonban eközben a trónörökös már halálos sebeket kapott és öcsese karjai közé zuhant. A királyné ráborult, hogy öntestével védje meg fiait.

Freira kapitány és egy katona gyors közbelépésének köszönheti, hogy a merénylők a királynéra és Manuel herczegre is nem lőhettek.

A királyi hintó kocsisa is meghalt egy golyótól.

Az áldozatok.

A királyi család kocsija ekkor hamarosan az Arzenálba (fegyvertárba) hajtatott. A trónörökös még élt, mikor oda értek, de pár perc múlva már meghalt. Manuel herczeg is két sebet kapott, egyet vállán egyet állán ütött a gyilkosok golyója, de nem veszélyesek azok, még csak ágyba sem kell feküdnie a herczegnek, ki a rémes történet folytán most Portugália trónját öröklendi — ha a nép ebben meg nem akadályozza.

A holttestek estig maradtak a fegyvertárban, honnan kilencz órakor zárt kocsin vitték át őket a Necessitádes nevű királyi palotába. A királyné és második fia már hét órakor odamentek. Előbb ugyanis nem mertek az utcára lépni, míg nem meggyőződhetek arról, hogy csak kis számú csapatja volt a merénylőknek és a város népe általában nem forrong. A halotti kocsit egy század lovasság kísérte.

A királyt és a trónörököst nyilvánosan felravatalozták. Amália királyné és Pia özvegy királyné (I. Károly anyja) egész nap a ravatal mellett időznek. Kedd óta a közönség is megtekintheti a királyi holtakat, kiket február tizedikén fognak eltemetni.

A merénylők.

A merényletre husz ember szövetkezett, mindenkinek ismétlő karabély és pisztoly volt a fegyvere. Bö köpenyük alá elrejtve hozták azt a tömeg közé és csak akkor rántották hirtelen elő, mikor a királyi hintó éppen a sarokra ért.

Az első lövések zajára a kíséret is lövéssel felelt. A zürzavar tetőpontra hágott. A kis számú nézőközönség ijedten rebbent szét, mi-

közben néhányat holtra tapostak a futamodók. Ekkor sikerült Frankó miniszterelnöknek is megmenekülnie, kit pedig a merénylők éppen úgy halálra szántak.

Fegueira Franceszkó, a király parancsörtisztje, az egyik merénylőt megragadta és nyomban megölte. Másik merénylőt a rendőrök vertek agyon a tanácsház előtt, hol utolérték, de lefogni nem bírták. Néhányat a szövetséges gonosztevők közül el is fogtak. Egyik azonban a börtönben öngyilkosságot követett el. A többiek is vonakodtak megmondani nevüket, de öltözékük után ítélve, a legelső néposztályból valók. Csak egy tanult ember van közöttük, ki Lizabonban nyolcz év óta iskolai tanító, kiszolgált altiszt és forradalmi lázításért többször volt büntetve.

A rendőrség elsőbb azt hitte, hogy külföldi, kivált francia és spanyol anarkisták a tettesek, de utóbb kiderült, hogy csupa portugál alattvaló, aki a bűnös tettben résztvett. Mégis őrzik most az összes vonatokat és határállomásokat, hogy senki a gonoszok közül el ne szökhesen.

Portugáliában számos ágazatu összeesküvés volt utóbbi időben napirenden, melyek a király és Frankó ellen irányultak. Legutolsó tervük az volt, hogy foglyul ejtik Károly királyt és Lajos trónörököst és kiszállítják valahová külföldre. Ezt a tervet nyíltan hirdették is. Annyira nyíltan, hogy meg a napot is bejelentették, mikor fogják tervüket végrehajtani. Január 31-ike volt az a nap. Akkor azonban még nem jött Károly király Lizabonba, így halasztódott a terv másnapra, február elsejére. Ebben az összeesküvésben sok előkelő uri ember volt részes, köztük katonai főtisztek, állami főhivatalnokok, sőt — úgy beszélük — Don Miguel herczeg is. Azonban más csoport alakult az alsó néposztályból és ezek vérben számoltak le a királyi családdal. Az előbbi tervről értesült maga a király is, azonban csak annyit mondott róla, hogy neki a bátorság ősi erénye és csak próbálja meg valaki, hozzányulni! Bizott népében is és nem tudta hinni, hogy az is valaha ellene fordulhasson.

A részvét.

A portugál nemzet felfogása nem egyforma a rémes gyilkolás felől. Átlag közömbösen vettek róla tudomást, de voltak, kik igazán sajnálták a királyt, ki legszebb férfikorában, és a trónörököst, ki élte tavaşzán bukott korai sirjába.

Politikai szempontból még kevésbbé

apostak a
t Franko
enekülne,
éppenugy

király pa-
merénylöt
megölte.
ők vertek
hol utol-
ák. Nehá-
tevők kö-
azonban a
övetett el.
megmon-
kük után
ályból va-
r van köz-
ez év óta
altiszt és
szőr volt

mitte, hogy
s spanyol
utóbb ki-
gál alatt-
résztvett.
s vonato-
ogy senki
zöknessen.
azatu ösz-
ben napi-
és Franko
só tervük
k Károly
öst és ki-
dre. Ezt a
Annyira
is beje-
ket végre-
az a nap
ött Károly
alasztódott
elsejére.
sok elő-
s, köztük
hivatalno-
— Don

ban más
éposztály-
oltak le a
bi tervről
azonban
hogy neki
csak pró-
yulni! Bi-
dta hinni,
e fordul-

gása nem
lás felől.
róla tudó-
sajnálták
fikorában,
tavaşzán

g kevésbbé

gyászolják meg I. Károlyt. A portu-
gál nép sohasem helyeselte azt a
politikát, mely Károly király akarata
szerint Anglia szövetségesévé tette
az országot és drága hadifelszere-
lésbe kényszerítette őket, holott az
ország jövedelme még a régi adós-
ságok kamatait sem bírta rendesen
fizetni. Károly király erősen német-
ellenes és angolbarát politikát foly-
tatott. Még Vilmos császárnak egy
látogatását se adta vissza, holott
ugyanakkor elment az angol király-
hoz és heteket töltött nála vadá-
szaton.

A külföld osztatlan részvétellel visel-
tetik a szegény, özvegyi sorba dön-
tött Amália királyné iránt, kit fiától
és férjétől egy napon fosztott meg
a zendülés. Királyok, császárok, a
czár, államok és parlamentek sorra
táviratozzák meg neki részvétüket.
Azonban a portugál néphez nem
szólnak a részvétek, mert igazán
nem lehet azt ma megítélni, hogy
vajjon a portugál nemzet összesége
gyászt ölt-e a meggyilkolt királyért?

Igy a magyar parlament is hétfőn
ülést tartott, de nem parentálta el a
meggyilkolt királyt és fiát. Szó volt
róla, hogy megteszik, de a függet-
lenségi képviselők, élükön Ugron
Gáborral kifogásolták, hogy olyan
király végzete miatt adjon a Ház
kifejezést gyászának, aki az alkot-
mányt felfüggesztette. Wekerle azzal
az indokolással, hogy diplomáciai
étesítést még úgy se kapott, az egész
dolgát elhalasztotta.

Portugáliában négy hónapos hiva-
talos gyászt rendeltek el a királyért
és trónörökösért. A hatóságok mun-
kája nyolcz napig szünetel és ugyan-
annyi ideig marad zárva minden
színház és mulatóhely. A tehetős
polgárság kivétel nélkül gyászruhát
öltött.

Az új király.

A kettős gyilkosság következtében
a portugál trón most Károly király
ifjabbik fiára, Mánuel herczegre szál-
lott, kit február másodikán prokla-
máltak. Mánuel e néven a trónon
második lesz, mult évi novemberben
töltötte be tizennyolczadik évét. Eddig
a bejai herczegi czímet viselte és
hadnagy volt a tengerészeknél. Mint-
hogy az uralkodó herczegek tizen-
nyolcz éves korukban már nagy-
koruak, II. Mánuel király mellett
nem lesz az országnak regense.

Minthogy a képviselőház nincsen
egybehiva, tehát csak a felsőház
előtt jelenthették be az új király
trónralépését. A felsőház nyomban
hűséget is esküdt az új királynak.
A portugáli parlament alsóházát a
jövő hónapban fogják megválasztani.

II. Mánuel király egyelőre nem
tud szakítani atyja politikájával. Ta-
pasztalatlan ifju ember ő, ki eddig
semmi irányban sem avatkozott az
ország dolgába. Hiszen nem ő volt
a trónörökös. De azt mindjárt első
írásában jól tette, hogy Franco mi-
nisterelnököt elbocsájtotta, mert min-
denki csak őt okolja az ország rom-
lásáért és a királyi ház nagy csa-
pásáért.

Sebzett karját emelte fel esküre
II. Mánuel király, mikor az alkot-
mányra esküt tett és szívében soha
be nem gyógyuló seb tátong, ha
atyja és bátyja halálára gondol. Na-
gyon kérdéses, hogy ilyen körülmé-
nyek közt népének boldogítására
képes lesz-e, országának nyugalmit
visszaadja-e?

Franco.

Egy tisztakezü, dugszagdag ember,
többszörös milliomos ez a Franco, ki

Amália portugál királyné.

kormányelnöke, utóbb diktátora volt
Portugáliának. A nép gyűlölete fe-
neketlen volt irányában, mert ő taná-
csolta a királynak az alkotmány fel-
függését és ő szolgálta leghiveb-
ben Károlynak azt a politikáját, mely
Portugáliát lassankint az angol nem-
zet önálló szolgáljává tette volna.

Franco nagyon jól tudta, hogy
ellene merényletet terveznek. Nap-
nap után más szállodában, más ház-
ban aludt, hogy a leselkedő bér-
gyilkosok rá ne találjanak. Mikor a
királyi család Vikozából Lisszabonba
haza kocsizott, Franco a második
kocsiban ült. A merénylet ellene is
volt szánva, de valahogyan sértetlenül
tudott elmenekülni onnan és bezár-
kózott palotájába.

Franco többször hangoztatta, hogy
az ő diktátorsága — habár alkotmány-

ellenes — de nincs ártalmára a por-
tugál népek. Mert az országot su-
lyos belyzetbe és gazdasági válságba
egyedül gazdag családok magénerde-
kének jogtalan erőszakossága ker-
gette és ezeknek az uri rablóknak
nem tudott gátat emelni még a ki-
rály se, mert a képviselőház is meg
volt vásárolva anyagi érdekek istá-
polására.

Franco többször kérte a meggyil-
kolt Károly királyt, hogy bocsássa
őt el az állam szolgálatából. Már bir-
tokot is vett magának Braziliában,
hol mint magánember, mint keres-
kedő akart tovább élni és állam-
ügyekkel többé nem foglalkozni. De
Károly király nem fogadta el a hű
szolga lemondását, hanem szembe-
szállott a nyilvános népakarattal és
ráparancsolta népére a Franco kor-
mányzását.

Még az új király is úgy írta első
kiáltványában, hogy megerősíti Franco
állását. De már három óra mulva
második nyílt levelében hírül adta,
hogy Francot felmentette és helyébe
Amaral, eddigi tengernagyra, az an-
gol király jóbarátjára bizza a kor-
mányt.

Anglia közbelépése.

Minthogy Portugáliában a helyzet
ma még teljesen bizonytalan, Angol-
ország, melynek számos érdeke azt
parancsolja, hogy az ott lakó angol
alattvalókat hathatós védelemben ré-
szesítse, sietett ilyen irányú intézke-
dést tenni. Már hétfőn délután két
igen nagy és jól felszerelt hadihajót
indított utnak, hogy Lisszabonba
kössenek ki és támogassák Alaram
kormányát a rend helyreállításában.

Egyelőre csak az angol alattvalók
érdekében történik ez. De a britt
birodalom közvéleménye el van rá
tökélve, hogy még a többi portugál
kikötőket is megszállatja hadi hajók-
kal és (ha kell) szárazföldi sereget
is vezényel a felfordult országba,
hogy ott a braganzai dinasztia meg-
ővje és azokat, kik az angol politika
hívei ezentul is megmaradnak, dia-
dalra juttassa.

Spanyolország, mely a közeli
szomszédság révén attól fél, hogy
Portugáliából átesapnak a lángok az
ő háza tetejére is, szintén kész volna
haddal támogatni Portugáliában a
rendesinálást. De egyrészt az ország
szegénysége, másrészt a marokkói
zavarok nem engedik, hogy katoná-
ságot meneteltessen a portugál ha-
tárra. Hanem annyit megtesz, hogy
a közös határt erős csendőri fede-
zettel őrizteti és minden gyanus em-
bert, ki onnan menekül, fogságba
vet és a portugál kormányt ki-
szolgáltat.

Az ország hangulata.

A február elsejei merénylet nem érte portugáliát váratlanul. Ha erre nem is, de erőszakos államcsínyre már rég el volt készülve a kis ország. Mert ott mindenki elégtelen, és a királyi háznak sok politikai ellensége van.

Egyik erős zavarcsináló mindenkor a braganzai herceget, Don Miguel, kinek atyja ezelőtt hatvan évvel még király volt Portugáliának, de elvesztette trónját a forradalomban és akkor jutott trónra a mostani ág. Don Miguel ma 55 éves és állandóan Ausztriában van letelepedve, egyébként tartalékos huszártiszt a közös hadseregben.

Don Miguel pártja Portugáliában nem kicsiny. És bár a herceg kémenyen tiltakozik a véres vád ellen, mégis eljött Portugáliából a hír, hogy valami része mégis csak van a forradalom előkészítésében.

Erősebb párt a köztársasági, mely sem a mostani, sem az előbbi királyi családot nem szívesen látja országuk élén, hanem elnökség jogára alá kívánja szervezni Portugáliát.

A köztársasági pártnak a hivatalokban és az ezredekben is sok híve van. Mult héten is két ezredet kellett fegyverteleníteni, mert a forradalmi szellem lábra kapott bennük. Tisztek százával ülnek meg a börtönök és hivatalnokok közül annyian vétkeznek királlysértéssel, hogy Liszabonban külön rögtönítélőszék áll fenn ilyen bűnök megtorlására. (Ez a külön bíróság fog ítélni az életben maradt merénylők fölött is, de halálra nem ítélik azokat, mert Portugáliában már harmincz évvel ezelőtt eltörölték a hóhérságot.)

Anglia és Spanyolország minden befolyásukat latba vetik, hogy köztársaságot ne alakítsanak Portugáliából. Mind a kettő fegyverre is kész ilyen célban. De ki tudná ma megmondani, hogy a szelid, békés portugál nép, melynek rendes körülmények közt még rendőrségre sincs szüksége, most, a mikor a vért már megkóstolta, respektálni fogja-e a britek és spanyolok akaratát, avagy nem inkább dobja-e életét is kockára, hogy új kormányformában próbálja megkeresni azt a szerencsét és jólétet, mit a királyok közül kétszáz év óta senki sem tudott neki nyújtani?

Mert nem szabad elfelejteni, hogy Portugália nem mindig volt oly kicsiny és jelentéktelen ország, minő manap. Huszszor tíz év előtt még Angliát is megelőzte és sok tekintetben parancs volt Portugália legkisebb óhaja is, akár Európában, akár Amerikában.

Szédületes csuszás a lejtőn, ennek az országnak története. Hatalom és vagyon hegyéről lesülyedt a tekintélytelenség és szegénység torkába. De a régi fényt és hatalmat nem felejtették el. Érzik magukban a hivatást, hogy nagy nemzetté legyenek. Ugy érzik, hogy csak a királyi családok és a politikai pártok belső villongása sodorta őket a megsemmisülés felé és úgy hiszik, hogy saját lábukon állva, képesek volnának a régi dicsőséget visszavarázsolni . . .

Ezért nem lehet ma megmondani, mely irányra billen Portugália jövőjének mérlege. Lehet, hogy csönd lesz és béke. A kiontott király-vér talán csillapítólag fog hatni a kedélyekre és talán engesztelő áldozat gyanánt fog hatni a derék, mindnyájuk által igazán szeretett Lajos trónörökös tavaszi virághullása.

De az is lehet, hogy vadabbak lesznek, mint a tigris, mely egyszer férfihust evett. Királyvér mindig nagy szomjúságot olt az alattvalókba. Talán nem lesz elég egy pohárral belőle! És akkor dálni fog a forradalom tovább és ropogni fognak újra karabélyok, recsegni fognak újra gerendák. Egyszer polgárt, máskor királyt öl a golyó. Egyszer alkotmánygerendák roppannak, máskor királyi paloták oszlopai.

Oportóban például (ez az ország második fővárosa) már ki is kiáltották a köztársaságot, más kisebb helyeken is lázadások teszik véressé a napokat. De már a hadsereg és a tengerészet hűséget esküdött az új királynak és a katonai vezetéség arról meri biztosítani az ország közönségét, hogy a rakoncátlan elemek legázolására minden pillanatban számíthatnak, mert a katonai erő tántoríthatatlan hűséggel viseltetik II. Mánuel király iránt.

A portugál dinasztia.

A mostani királyi család csak anyai ágon braganzai, atyai ágon szász-köburg-góthai. 1836-ban ugyanis II. Mária királynő uralkodott Portugáliában és ez férjül választotta Ferdinánd köburgi herceget. Ebből a házasságból négy fiu született, kik közül a legidősebb, mint V. Péter (1853—1861) a legfiatalabb pedig mint I. Lajos (1861—1889) uralkodott. Ennek a Lajosnak és Pia szavójai hercegnőnek volt a fia a most meggyilkolt I. Károly király.

Károly 1863. szeptember 28-ikán született, igen fiatalon, 23 éves korában nősült, feleségül vevén Amália bourbon-orléans hercegnőt, tehát sógora József királyi hercegünk-

nek. Házasságából két fia született. Egyik Lajos volt, a trónörökös, aki 21 éves korában atyjával a halálban osztozott; másik a 18 éves Mánuel, ki most a trónt váratlanul örökli. Az új királyon kívül csak még egy férfisarja van a köburg-braganzai dinasztianak, Alfonz oportói herceg, a meggyilkolt királynak testvéröccse, ki agglégény.

Károly király közeli rokonságban volt az angol királylyal, kihez régi barátság is fűzte, azonfelül unokatestvére volt az olasz királynak és Bonaparte hercegnek, ki tudvalevőleg a francia császári trónt követeli magának.

Dicső multról emlékező, nagy jövőről ábrándozó nép ez a portugál, de jelen napjai elgyöngülésben, kifoszlásban, nincsetlenségben tengenek. A világ egykor meghajolt előtte, ma tudomást is csak akkor veszünk létezéséről, mikor királyvér fröccsen szerte az utcáin. Mi lesz belőle a világ további forgásában, ki tudhatja!? De tanulni jól lehet a rémes esetből. Népek is, kormányok is, királynak is. A nép lássa, hogy önös magánérdek hajszolása nem elég a boldogulásra, kell oda önzetlen hazaszeretet is; a kormány tanulja meg, hogy akarata ellen a népet tartósan kormányozni még akkor sem lehet, ha a parlamenti többség együvé van is vásárolva; a királyok pedig tanulják meg (mert ah! azokra is ráfér egy kis tanulás!) hogy az alkotmány, melyre megesküdtek, puha párnája a királynak, míg esküjét megtartja, de a bosszúálló koporsója, mihelyt megtiporja!

POLITIKAI VILÁG.

Választások.

Csikszeredán február elsején volt a választás, mikor Hajnód Ignácot egyhangulag fogadták el a kerület képviselőjének, mert ellenfele, Novák István, miután csak nyolcz szavazatot tudott délig számláltatni, visszalépett. — Szabadkán február 8-ikán ejtik meg a választást. Gyelmis győzelme bizonyos Mamuzsich pártonkivüli jelölt ellenében. — A gerneszei kerületben is új választás válik szükségessé, miután Désy Zoltán pénzügyminiszteri államtitkár a mandátumról lemondott. — Deesen képviselőnek jelölték Gaál Istvánt.

A kato
lépnek.

A deleg
Gábortól
gyar kor
kormány
gyalást k
kérdések
ténik ez
halogatás
ron Gáb

— Jó
szöves n
gyar ne
fognak ki
vényei.
nemzet h
rály hata
által!

Az osz
törni a
élükön L
katonatis
jól, hogy
kérdést m
tonaság
vagyunk
Az osztr
guk és a
lemetlen
korúságu
illetékes
hogy a t
az Albre
tott kölcs
tálván a
matu és
kel. Ilye
csak az
felé kezd
(ugy itél
nyújtott
adósságo

Mig ir
zunk, ho
hogyan
fokára, a
és ellátá
javítása
legátusol
a legény
lérről jav
fillérről
ségeit is
közhusz
rózsásab
majd az
lóják a
azon els
katona t
melyből
kor műh
nak . .

A katonai kérdések.

A katonai kérdések ismét előtérbe lépnek.

A delegátusoktól, elsősorban Ugron Gábortól kapjuk a hírt, hogy a magyar kormány és a közös hadügyi kormány már a közel jövőben tárgyalást kezdenek az összes katonai kérdések megoldása tárgyában. Történik ez a király kívánságára, ki a halogatást tovább nem engedi. Ugron Gábor ehhez így nyilatkozott:

— Jó hírt mondhatok, ha a cselészövés nem rontja meg, lesz a magyar nemzetnek öröme: teljesedni fognak kívánságai, végrehajthatnak törvényei. És ekkor megerősödik a nemzet hatalma királya által és királyi hatalma megnövekedik a nemzet által!

Katonatisztek fizetése.

Az osztrák delegáció borsót akar törni a magyar nemzet orra alá; élükön Lueger féleszével erőltetik a katonatisztek fizetését, holott értik jól, hogy mi most semmiféle olyan kérdést nem rendezhetünk, mi a katonasággal összefügg, mert ebben vagyunk megállapodva a királylyal. Az osztrákok különben ezzel a maguk és a közös kormánynak is kellemetlenkedni akarnak. Szokásos kiskorúságuknak újabb tanujele ez! Az illetékes körök egyelőre odahatnak, hogy a tiszték nyomasztó helyzetén az Albrecht főherceg-alapból nyújtott kölcsönökkel segítsenek, konvertálván az uzorakölcsönöket kiskamatu és hosszú lejáratu segítségekkel. Ilyen segítő-kölcsönt azonban csak az idősebb főhadnagyoktól felfelé kezdve kapnának tisztjeink, mert (ugy itélik, hogy) a fiatal tiszteknek nyújtott kölcsönök, csak könnyelmű adósságcsinálásba kergetnék azokat.

Kétszer öt fillér!

Mig innen és tülről arról vitáztunk, hogy a katonatisztek fizetését hogyan egészítsük ki a megélhetés fokára, azalatt a legénység zsoldja és ellátása, illetve mind a kettőnek javítása is napirendre került. A delegátusok úgy gondolják, hogy ha a legénység zsoldját naponta öt fillérrel javítják, valamint fejenként öt fillérrel emelik a napi ellátás költségeit is, akkor a baka, a vadász, a közhuszár, a tüzér sorsa a mainál rózsásabb lesz és se szeri, se száma majd azoknak, kik gyöngyéletnek dalolják a katonáskodást. Sőt talán azon elsősorban való ötfillérékből a katonák tőkét fog gyűjteni magának, melyből mikor kikerül a sorból, akkor műhelyt és boltot nyithat magának . . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

Hétfői ülésében a képviselőház elfogadta kormányunk javaslatát, mely eltörli a fejadót. Így évente hat-hét millióval kevesebb lesz a legszegényebb néposztály terhe. Tárgyalás közben Wekerle rámutatott arra, hogy a végleges adóreform mindenestül elfogja törölni a második osztályú kereseti adót, ha az üdvös javaslatot annak idején a képviselőház elfogadja. Erről okvetlenül még ebben az ülészakban lesz alkalma nyilatkozni a parlamentnek, de mert az adóreform életbeléptetése okvetlenül eltart legalább két esztendeig, a kormány már az átmeneti időben is könnyíteni akar a szegényebb népen, azért tárgyalatja a fejadó eltörlését külön.

Vlád Aurél felszólalt, hogy kifejtse nehány kifogását a javaslat ellenében, de minthogy ez a javaslat — ugymond — tagadhatatlanul a népjárára szolgál, hát elfogadja.

Általánosan és azután részleteiben is megszavazták a képviselők a fejadó eltörlését. Valamint elfogadták a római nemzetközi postaegyezmény törvényszerű becikkelyezését is.

Kedden szoba került a képviselőház előtt Aehrenthal külügyi miniszter egy nyilatkozata, ki az osztrák delegációban olyan forma kijelentést tett, hogy — noha a mostani kiegyezés a jövőre külön vámterület és külön vámkezelés jogát biztosítja a magyar nemzetnek — a közös gazdasági állapot csak megmarad mindenkorra Ausztria és Magyarország között, mert ő közös politikát, csak közös gazdaságban képes elgondolni.

Kossuth Ferencz már vasárnap megadta válaszáét beszédre, mikor a hozzá intézett kérdésre így nyilatkozott:

— A nélkül, hogy a közös külügyi miniszterrel polémiába bocsájköznám, egyszerűen utalok a szerződés tartalmára, mely ma már senki előtt sem titok. A tények beszélnek. Más oldalról más nézetet vallhatnak, a fődolog csak az, hogy mit tartalmaznak a szerződések. Ez a valóság, ez a tartalom fedi a mi felfogásunkat, fedi a magyarázatainkat, de fedi az egész magyar nemzet felfogását is!

A keddi ülésen Barta Ödön interpelláció alakjában hozta szőnyegre a dolgot, miközben a függetlenségi párttól többen adtak felháborodásuknak kifejezést és hangoztatták, hogy ilyen szavakért bizalmatlanságot kellene szavazni a külügyi kormányzatnak, mert az még se járja, hogy egyik közös miniszter más nézeteket

valljon és hangoztasson, mint a magyar kormány vall és hangoztat!

Minthogy Wekerle kormányelnök már kedden reggel elutazott Bécsbe a delegáció ülésére, nem volt, a ki válaszoljon az interpellációra. Így elmaradt a szavazás is.

Szerdán a már letárgyalt törvényjavaslatok harmadszori olvasása végett rövid ülése volt a képviselőháznak. Hasonlóan pénteken, mikor átvették a főrendiháznak azt az üzenetét, hogy ott is elfogadták a székelytagosítási, a fejadó eltörléséről és a római postaegyezményről szóló javaslatokat a csütörtöki ülésben.

Most a képviselőház körülbelül február huszadikáig nem tart ülést, mert a delegációk egyfolytában tanácskoznak Bécsben és a kormány tagjai is végig ott maradnak ezeken.

A delegációk első teljes ülése csütörtökön volt, mikor a külügyi költségvetést tárgyalták le. Ezen ülésben a horvát delegátusok közösen megállapított nyilatkozatot olvastak fel, melyben kifejtik, hogy a magyar királyságban elfajult horvátellenes felfogás miatt ők a közös költségeket sem szavazhatják meg.

TÁRCZA.

Julcsa.

*Julcsa aratott a nyáron,
Julcsa barna, szeme kék.
Teste karcsu s mint a nádszál,
Hajladozik, mikor lép!
Julcsa még tizenhat éves,
Julcsa tiszta, mint a hó,
Szerelemről, édes vágyról
Mit se tud még a bohó.*

*Julcsa ősszel feljött Pestre,
Julcsa szobaleány lett
És az urfi minden este
Véle úgy elenyelgett!
Julcsa most már sokat tudott,
Julcsa mindent kitanult
És egy félesztendő mulvi
Juliskává finomolt.*

*Julcsa nem állt itt meg aztán,
Julcsa már tovább haladt,
Finom selyem toaletben
Röpi őt a fogat.
Julcsa palotában lakik,
Julcsa uri dáma lett
És komornát tart magának,
A kék szemü Juliet.*

*Julcsa egyre öregedik,
Julcsa haja őszül már.
A mosolygó kék szemekből
Rég kihalt minden sugár!
Julcsa ránczos vén anyóka,
Julcsa élte mit sem ér,
S amit kap most Juli néni,
Legfeljebb csak tíz fillér.*

Adorján László.

A talyiga.

Irta: Jules Rochefort.

A fiatal parasztnyecske végig-simitotta a szoknyája ránczát és megpihent a járón.

— Igy ni! — szólt halkán — hát itt volnék végre! Ne félj, édes kis fiam, most már vége van minden szenvedésünknek — folytatta szeliden és lehajolt a talyiga elé és megczírogatta egy pufók arcú kis fiúcska haját.

Lassan betűzgetni kezdte a házak számát, majd hosszas keresgélés után a zsebéből egy írást huzott elő és onnan akart kiokoskodni valami címet.

— Igen, azt hiszem, jó helyen járok! Kérem, szeretettel, ha meg nem bánom, jó uram, ez a Rue Drouot és itt lakik Berenger doktor?

— Igen itt, — válaszolt a kérdező — csak át kell mennie a tulsó oldalra. Ott megtalálja a kapu alatt a tábláját. Azon megláthatja az ajtaja számát is.

— Köszönöm!

Átment a tulsó oldalra. Föl is ért szerencsésen a gyermekkel az első emeletre.

A lakás ajtaja félig nyitva volt és bepillantott az előszobába, a hol egy inasféle ember, hosszú porolóval a kezében, a butorokat törülgette. Vigan füttyörészve végezte a munkáját.

— Kérem alázatosan, itt lakik Berenger doktor ur és beszélhetek most vele? — kérdezte szerényen az asszony.

— Itt lakik, lelkem, itt, de nem beszélhet vele!

— Nem-e? Miért nem?

— Hát most nincsen rendelő-órája, azután meg az ilyen betegeknek itt nem rendel. Azoknak a kórházba kell menniök. Nincs ide nagyon messze, kocsival fél óra alatt odaér.

— Aztán ha most sietek nagyon, ott találom?

— Ott, ott, de most ott sem rendel magának! Most ott csak tanít. Hétfőn, szerdán és pénteken rendel, ma csütörtök van, ma csak tanít, de nem gyógyít.

— Hát akkor ma ott sem nézi meg a kis fiamat?

— Ma ott sem. Várjon szépen holnapig, talán még akkor sorra kerül.

— Édes Istenem aztán mit csináljak én itt ebben a rengeteg világban, a hol élő embert nem ismerek, a hol még soha sem jártam, a mikor a zsebem egészen üres, mit csináljak én itt egymagam?

— Hja, lelkem, azon már nem segíthetek, — szólt kurtán a szolgálta és be akarta az ajtót csukni.

— Ne menjen el, kérem, — rimázkodott az asszony — nekem ma, itt, rögtön beszélnem kell az orvos urral, beszélnem kell vele az életem árán is!

Hangja, noha sirt, erős lett és izgatott. A szolgálta mind erre meg sem mozdult. Hidegen nézte a szegény asszony kinlódását.

— Micsoda! — pattant föl mérgesen az asszony — hát azért, mert én rövid, kékfestő szoknyát hordok, és nincsen rajtam cifra ruha, maga még talán mulat is az én nyomorúságomon? Hát nincs magában lélek, hát nem ember maga? Nyissa ki azt az ajtót és ereszszen be az orvos ur elé, az meghallgat engem, az nem lesz ilyen pogány!

Az asszony hangosan beszélt, a szolgálta cigarettáját csavargatta, és nem hallotta, mint nyilik ki halkán az ajtó, és mint dugja ki rajta fejét egy jószágos arcú és szól oda szeliden és bátorító hangon:

— Itthon vagyok én, jó asszony! Jöjjön csak ide beljebb és mondja el, mit kíván tőlem, miért jött ide!

A fiatal asszony megjéjdt. Csaknem elejtette kezéből a kicsikét, de a mint az öreg ur nyájas arczába nézett, mintha minden félelme menten eloszlott volna és nem tudott egyebet tenni, mint sirni.

— Nini, hát még mindig ilyen sirhatnék! Hát most már itt állok előtte, én vagyok Berenger doktor és még most sem mondja el a baját!

— Édes jó uram, ez a kicsinyke itt a kezemen, szép kis fiú volt. Nehéz időben jött. Az uramnak nem volt keresete és én magam vesződttem, hogy a többi háromnak kenyeret tudjak előteremteni. Nehezen ment. Napszámba jártam. De ott nálunk fönn a Bretagneben nehéz a tél és hosszú! Szegény gazdám mindent megpróbált, hogy engem a nagy dologtól megkíméljen, de sehogyan sem akart a szerencse felénk mosolyogni.

— Nem baj, gondoltam, csak nem tart örökké és még lesz egyszer jobban is, úgy, mint régen volt! A kicsik nőttek, ez itt, a kis Henry, a legédesebb volt köztük, minden nyomorúságunkban mégis csak szerettük és nagyon örültünk neki.

Egy reggelen megdagadt a szeme. Nem telt orvosra, édes jó uram, hát csak magam esze szerint gyógyítottam, hol hideggel, hol meleggel, de csak nem fordult a baj jobbra. A kicsike nyugtós volt és rossz. Fájt a szeme és én nem mehettem munkába, mert ez egész nap sirt.

Elhívtuk végre az orvost. Az megparancsolta, hogy forró kendővel kössük be a fejét és folytonosan borogassuk a szemét.

De nem használt. Még a tél elején a gyerek kapkodott a lámpás után és örült a világosságnak, de mire megenyhült a levegő, én jól láttam, hogy a szegény kicsike már nem lát semmit. Édes Istenem! szóltam az uramnak, hát vak koldust neveljek a gyermekemből? Itt lássam, hogy a kezem között veszíti el a szeme világát és én nézzem és nézzem a nélkül, hogy segítenék rajta!

Egy napon elmentem az orvoshoz. — Orvos ur — szóltam — segítsen rajtunk és ne engedje, hogy ez a kicsi jószág vakon kolduljon a világban! Segítsen, oda adom, a mim van, a mi lesz, mire nyáron újra lesz munkája az uramnak, meghálalom tiszszeresen, csak segítsen rajtam!

— Ezt a gyereket be kell vinni Párisba — felelt az orvos. — Ott van nagy kórház, ott van sok tudós orvos. Azok segíthetnek rajta. Ha arra való pénze van, hogy akkora utat megtegyen, meg hogy azt a rengeteg költséget megfizethesse, akkor talán nem vakul meg teljesen a kis fia. Most már tavaszodik, még egy kis ideig várhat, aztán szedjen össze mindent, a mije van és próbáljon szerencsét.

— Sokat kér a híres párisi orvos?

— Elhíszem azt, vagy kétszáz frankot, ha meggyógyítja.

— Kétszáz... frankot... Honnan vegyek én kétszáz frankot?

— Az még semmi, de hát az uti-költség, az is valami. Ne törje hát a fejét, a maga baján úgy sem lehet már segíteni!

Attól a naptól fogva vége volt a nyugodalmának. Ha pénzem volna, még megmenthetném a gyermekemet? Ha pénzem volna, még láthatná a kicsiny madarakat, még örülhetne a virágnak, még ember lehetne belőle és nem vak koldus, aki mindenkinek utjában áll, a kinek csak az irgalom dob kenyeret, ha én meg az uram nem dolgozhatunk többé érte! Mit tegyek? Mit tehetek? És egy hosszú, nehéz és keserves álmatlan éjjelen rászántam magam a nagy utra.

Sütöttem egy cipót és elvittem az uram talyigáját. Beletettem a gyere-

ket puh
dultam
hosszu,
frankun
akartam

— O
dezte r

— Ig
hogy el

és szem

meg ma

adtak k

halt ki

rek sziv

a hol é

kissé m

el nem

koztam

a ki me

találni

Igy e

ön ajta

ségemr

utamat

Könyör

hogy h

miért o

lett vo

kis fiar

— C

szony.

Majd r

Azut

és meg

— I

baj. É

— U

lehet,

orvoso

segiten

olyan

jükbe,

volna,

enyhit

nem s

hogy a

baját e

ket puha párnák közé és neki indultam a világnak, neki indultam a hosszú, nagy utnak és utolsó pár frankunkkal a zsebemben gyalog akartam Párisba eljutni.

— Onnan idáig gyalog? — kérdezte részvevő hangon az orvos.

— Igen, uram. Tizenkét napja, hogy elindultam hazulról. Éheztem és szenvedtem, hol pajtában huztam meg magamat, hol a jó emberek adtak kis hajlékot éjjelre. Még nem halt ki az irgalom egészen az emberek szívéből és volt olyan hely is, a hol étellel, itallal tartottak, hogy kissé megerősödjem az utra. Pedig el nem hagyott a csüggedés. Imádkoztam és hittem, hogy van Isten, a ki megsegít engemet és meg fogom találni a doktor urat itt Párisban.

Igy értem ide és most itt, itt az ön ajtaja előtt, itt, a hol az üdvösségemre várok, itt állta ez az ember utamat és nem akart bebocsátani. Könyörgöm, ne haragudjék rám, hogy hangos voltam, ne bántson, a miért olyant tettem, a mit nem kellett volna tennem! Mentse meg a kis fiamat. . . .

— Csak legyen csendesen, jó asszony. Okosan tette, hogy elindult. Majd megnézem a kis fiút.

Azután lehajolt hozzá szeretettel és megvizsgálta a kis beteget.

— Lásza, nem is olyan nagy a baj. Én segíteni fogok rajta.

— Uram, ugy-e igaz, hogy nem lehet, hogy azok a nagy szű tudós orvosok csak a gazdagokon akarnak segíteni, nem lehet, ha az Ur Isten olyan nagy tudományt adott a fejükbe, hogy azt csak azért tette volna, hogy azoknak a nyomoruságán enyhítsen, a kiknek a földi életben nem sok jut ki a szenvedésből és hogy a tudós orvosok a szegények baját és kínját nem épp olyan szeretettel enyhítenék?

Az orvos nem tudott hirtelen megfelelni a sok kérdésre.

Az íróasztaláról egy kis üvegből valami jó ízű itallal kínálta meg az asszonyt, azután a szemüvegét törölte a zsebkendőjével.

— Nézze, édes lelkem, maga most itt hagyja nekem ezt a kis fiút. Én fogom a gondját viselni. Elvitetem az én kórházamba és nyolcz nap múlva maga ide vissza jön érte. Adigra nyitva lesz a szeme és épp úgy fog látni, mint a többi gyermeke. Elhiszi nekem, ha én mondom?

A csengetyűhöz nyult.

Az inas mereven állt meg az ajtóban és leste ura parancsát.

— Mariot! Itt van pénz, ezzel elmegy a pályaudvarba, megveszed ennek az asszonynak a menet-téti

jegyet Rémybe és elhozod hozzám a kicsit a kórházba. Megértettél?

Az asszony imára kulesolt kézzel ült a puha karosszékben. Kereste az orvos kezét, de az már a kicsi gyermeket simogatta gyöngéden és jóságosan.

Szólni is akart, hálálkodni is, de nem tudott egyebet kinyögni, mint:

— Édes jó Istenkém, én édes Jézusom! . . .

UJDONSÁGOK.

Egy kis magyar földet kérnek.

A legtöbb magyar ember azzal az elhatározással lép Amerika földjére, hogy egy kis vagyont szerez, azután visszajön Magyarországra. De soknak nem sikerül. A Konnelszville közelében levő bányákban száz és száz magyar ember dolgozott. Deczember tizenkilencedikén bányaszerencsétlenség történt és nyolczvanhárom magyar munkás pusztult el. A konnelszvillei plébános megható levélben kér a polgármestertől egy marék magyar földet, hogy a honi földnek egy pár porszeme vegyüljön el porladó hamvaikkal. Talán könnyebb lesz fölöttük Amerika köves hantja. A plébános levele így szól:

Nagyságos Bárczy István urnak, Budapest székesfőváros polgármesterének. Nagyságod a hirlapok utján bizonyára tudomást szerzett arról a borzalmas bányarobbanásról, amely a múlt évi deczember 19-én a Konnelszvillei egyházközséghez tartozó Van Meter-bányatelepen az ugynevezett Darr-bányában történt, ahol is a kérdéses alkalommal nyolczvanhárom magyar honfitársunk szenvedett rettenetes tűzhalált. Ezen nyolczvanhárom magyar közül határozottan fölismert huszonhét rom. kath. vallásu honfitársunknak tetemét a konnesszvillei magyar temetőbe helyeztük el örök nyugalomra. Itt nyugosznak szépen sorjában és itt fognak elporladni Amerika idegen földjében. Pedig tudjuk mi, akik túléltük őket, hogy máshova kívánczoztak ők életükben és másutt remélték ők, hogy majdan örök pihenőre hajthatják a fejüket, messze innét: a Duna-

Tisza tájékán. Mivel azonban a jó Isten másként határozott felőlük, a konnelszvillei rom. kath. magyar egyházközségben az a kívánczom merült föl, hogy — ha itt nyugvó magyar testvéreinknek nem is adatott meg az, hogy hazánk földjében nyugodjanak, a honi földnek egy pár porszeme vegyüljön el porladó hamvaikkal. Talán könnyebbek lesznek fölöttük Amerika köves hantjai. Alulírott, mint a konnelszvillei egyházközség vezető plébánosa, egyházközségemnek honszerelemtől áthatott emez óhaját oly tiszteletteljes kérelemmel terjesztem Nagyságodhoz, méltóztassék intézkedni kegyesen az iránt, hogy a budapesti köztemetők igazgatósága utján, a Rákos-mezőről egy ládika honi föld küldessék el címre ez évi május hónap 15-ig, hogy azt az akkor rendezendő hazafias ünnepségünkön a temetőnkben széthinthessük. Kérelmem megújításamellert maradok Nagyságodnak, hazafias üdvözléssel, igaz hive, Bliesz Antal, plébános.

A polgármester intézkedett, hogy a kérelmet azonnal teljesítsék.

Uj törvényszékek. Az igazságügyi miniszterium elhatározta, hogy sok érdekelt község meghallgatására Jászberény és Ungvár megyei székhelyeken új törvényszéket állít fel. A képviselőház elé terjesztendő javaslat már készen áll a miniszternél.

A hősiesség jutalma. Volányi Domokos tengerészkapitány, az adriai magyar Árpád-gőzös parancsnoka a jóni tengeren megmentett egy sülyedő olasz halászbarkát. Az olasz király ezért a nagy arany érdemkereszttel tüntette ki a hős magyart.

A meggyújtott magyar lobogó. A fiumei járásbíróság hétfőn tárgyalta Szamargia Milán munkásnak pörét, ki az ottani postahivatalra feltűzött magyar lobogót felgyújtotta és a lázadó horvátot negyvenöt napi fogházra és 100 korona bírságra ítélte. Az ügyészség súlyosbításért fölebbezett.

Az élelmiszer-hamisítók ellen. Budapesten igen sok az élelmiszer hamisításának esete. Már-már alig tud ellenük védekezni a hatóság, mert a törvényes legnagyobb bírság sem áll arányban az ily bűnös uton elérhető haszonnal. Most valami szigorítás van kilátásban. Az olyan árusok, kik már büntetve voltak hamisításért, nem kapnak többé helyet a fővárosi vásárcsarnokokban, sem nyílt piacokon. Azonfelül azt kéri a főváros a belügyi miniszteriumtól, hogy rendeleti uton emelje föl a hamisítások bírságát.

Té'i multság.

Hó és hófuvás. Az idei tél inkább fekete, mint fehér. Kevés a hó és azt is csakhamar elmossa az eső. De mult héten leszakadt belőle elég és kivált Bácskában meg is feküdt a táját. Szabadkán, Zomborban, Magyar-Kanizsán méteres hóréteg borítja az utcákat és a viharos havazás meggátolta a vonatok szabályos közeledését. Pécsen hétfőn kezdődött a nagy áldás és csakhamar embermagasságot ért el a hóréteg. A vasuti forgalmat lehetetlen volt lebonyolítani és a hétfői országos vásár egészen meghiusult. Mezőtúr és Gyoma közt is 8—10 órai késéssel jártak a vonatok és kidöntött a szél 280 táviró-póznát a vonal mentén. A Budapestről február másodikán este tizkor Tövis felé indi-

tott személyvonat Szolnoktól kezdve ciklon szerű hóviharral küzdött; az egész utat csak lépésben tudta megtenni a lokomotív, mert előtte embereknek kelle járniok, hogy a pályára döntött póznákat és nagy fákat elsőb eltakarítsák. Olyan darabot, mit rendszeren ötvenöt perc alatt fut meg a vonat, az nap tíz és fél óra alatt tettek meg. Mezőberény és Békéscsaba között aztán szembejött rájuk az arad-pesti személyvonat és csak azért nem ütköztek össze, mert az is lépésben haladt és hirnökök futottak előtte. Külföldről is erős havak híre érkeznek. Ugy látszik, február kiadja mérgét mindjárt az elején, mert a gyertyaszentelői medvének ugyan kedve telhetett a kintmaradásban,

nem csiklandozta orrát a napsugár, melytől tudvalevőleg vissza szokott fordulni odva felé!

1740 visszatérő. A Kunárd társaság Germánia nevű huszonkétezer tonnás gőzöse február ötödikén érkezett meg Fiuméba 1740 hazatérő magyarral Amerikából. A hajó olyan egy hatalmas alkotmány, hogy csak teljes szélséggel tudott bemeenni a kikötőbe és két más gőzös kellett segítségére. — Zsolnáról jelentik, hogy ujabban kétszáz kivándorló érkezett vissza Amerikából Trencsénmegyébe. Legtöbbjük szánalmas zülött állapotban jött. Elbeszélésük szerint a munkások ezrei csavarognak munkátlanul, éhezve az Egyesült-Államok területén, illetve csak a nagyobb ipari városokban és haza szeretnének jönni, de nem tudnak utra-
való költséget felteremtteni.

Ellopott ezredpénztár. A Debreczenben állomásozó Vilmos-huszárezred pénztárát, melyben 3265 korona készpénz volt, szombatra virradó éjjel ellopták. A nehéz vasszekrény pántokkal volt a földhöz erősítve, azokat a tettesek elfürészelték és a harmadfél mázsás szekrényt észrevétlenül kivitték a kaszárnyából. A tettesek nyomában a csendőrség jár.

Válságos pénzvillág. Az Első Varjasi Takarékpénztár részvényesei büntető feljelentést tettek a vezetőség ellen, mert több százezer korona hiányt fedeztek fel a pénztárban. Tiszviselők betegsége miatt idegen szakemberre kellett bízni az idej mérleg elkészítését és az jött rá a hiányra.

Matuzsálem-asszony. Özvegy Kurnyava Istvánné meghalt február elsején Szuhahorán, miután nem kevesebb, mint száztizenöt évig futotta be élte pályáját. Mindig jó egészségben élt, bár sok nyomorgás volt osztályrésze.

Egy örült rémes tette Nagyváradon Boros Péter ácsmester már régóta elmebajos; elzárkózott mindenki elől, mert üldözési mániában szenvedett és családját is féltette, hogy ellenségei elteszik azokat is láb alól. Vasárnap délután azután véget vetett a földi kinoknak szörnyű módon. Öt éves leányát és 8 éves fiát revolverből agyonlőtte, magára is lőtt, de mert nem jól talált, jó éles konyhakéssel átvágta nyakát. Mire a rémes tettet megtudták, már mind a hárman holtan heverték a padlón. A városban mindenki sajnálja a két ártatlan gyermek tragikus végzetét és a hatóságot okolják, hogy a veszélyes örületet el nem küldtették idejében családjától.

Az új magyar egyetemek. A közoktatásügyi miniszteriumból kikerülő hírek szerint az új magyar egyetemek kérdését úgy oldanák meg, hogy Kassa, Szeged és Pozsony városokban nyitnának egyetemet, mindegyiket két fakultással. Jogi tanfolyam volna mind a három helyen, azonkívül Kassán tanárképezde, Pozsonyban orvosi egyetem és Szegeden a mezőgazdasági tudományok nagyszabású tanszékei lépnének életbe.

Nyakszirtmerekedés. Pár év óta pusztít Európában ez a rettenetes kór, mely pár óra alatt végez áldozatával és az orvosi tudomány még eddig tehetetlen azzal szemben. Miskolczt is nagy nyugtalanságba sodorta e héten egy ott előfordult eset, mert a kór járványosan szokott fellépni, noha nem ragályos. Egy Grassalkovich nevű alsóháromi gyári munkás kapta meg hétfőn reggel és estére holtan feküdt. A főszolgabíró és a járásorvos megtették szükséges intézkedéseiket, hogy a talán újra jelentkező bajnál gyorsabban tudjanak segílyt nyújtani az áldozatoknak.

Halálra ítélt horvátok. Bonnbán rablógyilkosság miatt halálra ítélték négy horvát származású napszámot. Ezeknek az esete miatt léptetett a német kormány szigorú intézkedést életbe a horvát munkások ottani megtelepedése ellen. A halálra ítélt horvátoknak Bojnovics szerb nyelvű katonai lelkész viszi meg az utolsó vigaszt, hogy Istennel megbékülten hagyhassák el a világot, melyben a gonosztságot szolgálták.

Kérvény a képviselőházban. Gazda János budapesti fémcsiszolót elbocsájtották a gyárból, kérvényt irt hát Andrassy grófhhoz, hogy szerezzen neki állást. De nem talán személyesen adta át a belügyminiszternek, hanem felment az országgyűlés karzatára és onnan hajította le azt az ülésterembe. A vaskos iratcsomó Günther Antal igazságügyminiszter felé szállott, azután nagy koppanással hullott a padlóra. Csizmazia Endre képviselő emelte fel.

— Kinek szól? — kérdezt Günther.

— Andrassyknak.

— Nem rossz! és mégis az én fejemhez vágják — mondotta nevetve az igazságügyminiszter.

A leggyorsabb szónok képviselőházunkban Návay alelnök, ki mikor felszólal, ugyancsak próbára teszi a gyorsirók képességét. Ő ugyanis percenkint 400 szót is mond, holott rendes beszédben a szónokok átlag csak 200—250 szót mondanak el.

A gyémántcsináló. Nagy fel-tűnést keltett Párisban egy Lemoine nevű tanár beszéde, ki azt hirtelte magáról, hogy gyémántot csinálni tud, de titkát egyelőre nem árulja el. Azonban akadt ember, ki még titok mellett is megvásárolta a tudományát sok millió frankért. Ez a braziliai gyémántmezők részvénytársaságának elnöke volt, miután Lemoine előtte megcsinálta a mügyémántot egy kemenczében. Utóbb azonban pörre került a dolog köztük, mert a vevő most már sokalta a vételért, mintán a párisi tanár csak nagyon apró gyémántokat csinált. A pörben azután kiderült, hogy még azt az apró gyémántot sem csinálta a tanár, hanem ügyesen becsempészett a tégelyekbe természetes gyémántokat és ezzel ámította a vevőjét.

Gyárégés. A szombathelyi műszövőgyár nagy terme hétfőn délben ismeretlen okból kigyulladt. A nagy szélvihar következtében gyorsan terjedt tova a tűz, de a vasuti állomás tüzoltói és a gyár ötszáz munkása, kiknek még a huszárok is segítettek, megakadályozták a nagyobb kárt. Oltás közben két tüzoltó és három munkásasszony megsebesült.

Elfogott cigánybanda. Somogy és Baranya váruegyék rettetett rablót, a Bogdány János 24 tagu cigánybandáját kedden sikerült kézrekeríteni és a kaposvári ügyészség fogházába szállítani.

Bécs szomjazik. Mig Budapesten a kitiűő vízvezeték bőven ad innivalót a polgárságnak, addig Bécs vízvezetéke — a lakosság folytonos gyarapodásával nem tudván lépést tartani — már csak korlátoltan szolgáltat vizet. Hogy a nagyobb veszedelmet elkerüljék, a város hatósága egyelőre elcsatoltatta az összes fürdőket, azután kizárta a hálózatból az emeleteket. Így a hatalmas Bécs városa, mely közintézményeire annyira büszke szokott lenni, most egyrészt szomjazik, másrészt piszokra van kárhóztatva. Bécsben ugyanis nincsenek ásványvizek, miknek forrásából fürdőt készíthetnek, mint Pesten és Budán. Ilyenkor tanulhatjuk meg mi, hogy mekkora áldás városunkban a jó ivóvíz és a sok meleg forrás. Más kárából tanul az ember hálát!

Új agyaggyár. Beregmegey Medenceze nevű községében értékes fehér agyagot tártak fel és most annak hasznosítására részvények alapján új agyagáru gyárat kívánnak alapítani az ottani gazdák. Ő sok kincse van még a magyar földnek, mely értékesíthető volna és könnyebben biztosítana megélhetést, mint az amerikai kivándorlás.

Téli mulatság.

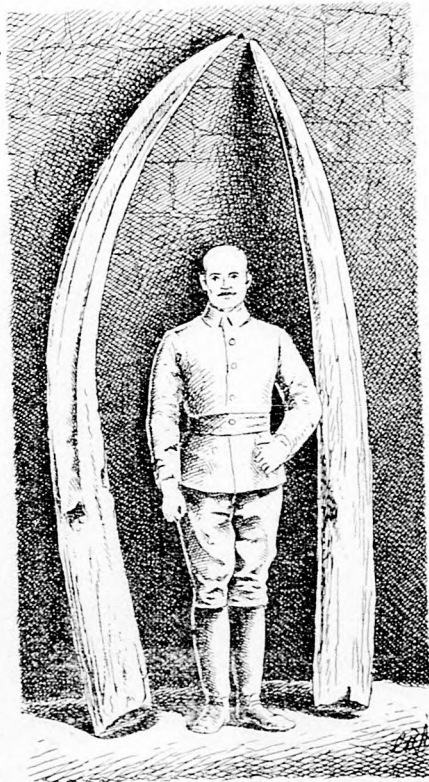
Nagy öröm van mostanában
A gyerekek országában:
Hull a hó, hull a hó!...
Fehér leplet terít szépen
Erdőn, mezőn, falun, réten
Tél apó, tél apó!

Kijut részük most a jóból:
Egyik bombát formál hóból
És nagy bátran harcra kel, —
Másik siet ki a jégre,
A hol aztán nagy kedvére
Csuszkalhat a többivel.

Ámde nini mi ez, éppen
Ott az udvar szögletében,
A hol olyan sok a hó?
Kis fiucskák ügyes kézzel
Egy hó-embert építenek fel, —
Ez oszt'a ribillió!

Felhangzik a kacaj, lárma,
Nézegeti a kis lányka
E szép munkát örömmel,
Még csak egy-két percz van hátra...
Tölcsér-csakó a bubjára
S a hóember de jól fest!

Ennél szebb mulatság nincsen
Nem is adják semmi kincsen
Ezt a vidám gyermekek!
S a hóember áll vitézül,
Nem riad meg semmi vésztil,
Csak — a nap ne rontsa meg!

Egy magyar elefánt-vadász.

tudták, hogy Pellérdi veszi át leveleiket. Valóságos levéliró-járvány dühöngött közöttük. A mamák persze nem igen örvendtek leányaiknak eme hirtelen támadt buzgóságán, mert hisz jóformán azt se lehetett tudni, hogy az új postatiszt ki fia és hová való, másodsorban pedig oly fiatal volt még és annyira jelentéktelen állást töltött be, hogy völegényszámba még nem jöhetett.

Azonban törődtek is a leányok a mamái véleményekkel! Annál kevésbé törődött a fiatal postahivatalnok. Az ifju mondhatni, nagyon jól érezte magát új állomáshelyén és tőle telhetőleg iparkodott viszonzni a figyelmességeket, a mikben minden oldalról része volt. Az ész azt diktálta neki, hogy egyik leányt se részesítse előnyben a másik fölött, hanem pontos egyformasággal tegye a szépet nekik. Ilyenformán a népszerűsége soká fennállott, még akkor is, mikor már megszokták személyét a kisvárosban.

A közelebbi ismerkedéseknél kint, hogy a mi fiatalemberünk igen sokoldalú tehetséggel van megáldva, ez pedig végleg megszilárdította helyzetét a vereskői társaságban. Tudott hegedülni, zongorázni, a költemények elszavalásában művészi jártasságot árult el és oly meglepő kártyamutatóványokat produkált, hogy általános bámulatot keltett. Egy szó mint száz, olyan ifjút ismertek meg benne, a milyen eddigelé hiányzott körükből. Egyik mulatságot a másik után rendezte elismerésre méltó ügyességgel. A mulatozási képesség ugyan annakelőtte is mindig meg volt a vöröskői emberekben, de nem került ki soraikból kezdeményező, ügyes rendező. Pellérdi Antalra várt ez a szerep.

Természetesen irigyei is akadtak az ifjunak, a kik nem találták rendjénvalónak, hogy az első jött-ment idegen a szolid városkában ily ha-

mar közkedveltségre tegyen szert. Ezek aztán árgus szemmel figyelték meg a fiatalember minden lépését. Először is tudták jól, hogy mennyi a fizetése. Minden pohár sört, a melyet Pellérdi megivott, számontartottak, minden új nyakkendőjét „elkőnyvelték” — és néhány hét múlva diadallal hirdették ki megfigyeléseik eredményét, hogy kiadásai jóval fölülhaladják a jövedelmét! Majd kitudódik lassankint, hogy mire vezet az, ha valaki napról-napra idegen pénz kezelésével foglalkozik! Különböző már az is rosszat jelent, hogy megbarátkozott az ifju Röszlrel, azzal a tékozló, gonosz hajlamu kereskedésszel, kit atyja csak azért hozott ide a kisvárosba, mert itt kevesebb alkalom nyílik az adósságszinálásra. Majd meglássuk!

A postatiszt hívei kinevették a baljósokat terjesztőit és rokonszenvéket nem engedték aláásni a kedélyes fiatalember iránt. Ha valakinek, úgy neki bizonyára le lehetett az arcáról olvasni, hogy előkelő, tehát valószínűleg jó módu családból származik.

Bizonyára segíeyezik hazulról és idemagyarázható az ő költekezése. Főnöke, a postamester elővigyázatos férfiú, a ki bizonyára behatóan tudakozódott, mielőtt egy új hivatalnokot maga mellé vett. Tehát bizzunk meg benne és ne adjunk semmit a rosszmájuk ostoba fecsegésére, a kik senkinek sem tudnak békét hagyni. Így tették ezek mindig!

Pellérdi Antalnak fogalma sem volt róla, hogy az irigység szemmel kíséri. Vigan élte napjait és úgy magával, mint a világgal teljesen meg volt elégedve. Hisz most kezdte csak élvezni a legjobbat, a mit az ifjuság a legelőbbre becsül: a szabadságot. Kemény küzdelmet folytatott ennek birhatásáért és érette lemondott egyetlen jóakaróiról.

Pellérdi Antal volt ugyanis Vértes földbirtokos védenceze.

A nevelő-intézetben, a hová őt egykoron jötevője küldte, nem vártak rá boldog, meglegedett idők. Pedig a legjobb szándékkal érkezett meg. Tudjuk azonban, hogy gyermekkorát majdnem korlátlan szabadságban töltötte s ő, aki annyira hozzá volt szokva a szabad természethez, végtelen kinnal tudott csak beletörődni a rideg intézeti szabályok nyögébe. Aztán ami pajkosságot a társai elkövettek, azt kezdetben mind ő rá kenték s így igen sokszor igazságtalanul szenvedett el holmi súlyosabb büntetéseket is. Mindez a boldogtalanságnak oly nagymérvű érzetét keltette fel benne, hogy végre is egy vigasztalan jeremiádot intézett Vértes urhoz. Ámde erről az oldalról megint mi érte? Az ő bizalmatlan panaszai keserű szemrehányásokkal viszonzottak s végül is — mint tudjuk — a hálátlanság vádja nehezedett reá. Az intézeti négy év alatt egyetlen egy barátságos szót sem kapott Vértestől. Minduntalan csak dorgálta és leczkértette ez őt. Ez a bánásmód az idők folytán Antalt végkép elkésérítette, úgy hogy leghőbb vágya volt Vértes nyomasztó támogatásától teljesen megszabadulni. Mindig csak azon törte fejét, hogy hogyan érhetné ezt el? Így jutott arra az elhatározásra, hogy postaszolgálatba lép. Nemsokára kintüntetéssel tette le a szakvizsgát és nyomban utána állást is nyert a vereskői postahivatalnál.

(Folytatása következik.)

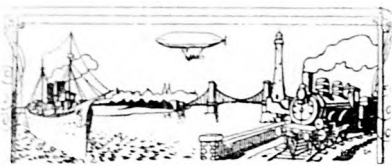
~~~~~
Kérés az olvasókhöz!

Felkérjük azon tisztelt olvasóinkat, a kik még nem ujitották meg a folyó évre előfizetésüket, hogy most már haladéktalanul küldjék be a lap árát, mert csak ez esetben szolgálhatunk hétről-hétre a Magyar Néplappal továbbra is.

Nyavalya-

törés, mindennemű más idegbetegség, férfigyöngeség, vidatáncz gyógyítható!
Reménytelen epilepsia bajomból kigyógyultam, írja G. M. földbirtokos Szegedről, a melyben több éven át szenvedtem, esetem súlyos volt, majdnem reménytelen, de több adag használata után helyzetem javult, ma már hála a jó Istennek egy éve, hogy az utolsó roham mutatkozott.
Betegség leírása és életkor megkivántatik.

Megrendelések
Balla Sándor
gyógyszertárhoz,
Hódmezővásárhely,
Kossuth-tér 52. sz.
intézendők.

NÉPEK, NEMZETEK.

Török-perzsa viszály. A napirinden levő határvillongások Törökország és Perzsiá közt már erősebb csapatok mozgósítását követelik. Angolország Konstantinápolyban, Teheránban is mindent elkövet, hogy az ellentéteket elsimítsa és a háboru kitörését legalább késleltesse.

Német és olasz hajók már is ellepték Portugália partjait. Mind a két ország alattvalóinak védelmére rendelte oda hadihajóit „gyakorlatok” czimén, de hírlik, hogy titkos meg egyezés van a két ország és Anglia kormánya közt, hogy minden jog-czimet mellőzve bombázni fogják a portugáli kikötőket, ha a monarkia ellen újabb támadást intéznének és a köztársaságot kikiáltanák. A három nagyhatalom el van tökélve, hogy nem enged déli Európában nagyobb köztársaságot létre jönni, mert Europa egyensulya csak addig biztos, míg a Földközi tenger és vidéke királyok uralma alatt áll. Franciaország egyelőre nem avatkozik Portugália belső ügyeibe se egyik, se másik irányban; azonban, mint megint a hír beszéli, jövőben sem fog oly álláspontot védelmezni, mely Anglia érdekeit sértené. A mi monarkiánkat, pedig szintén nagyhatalom volna, vagy mi a szös? eddig senki se kérdezte, hogy mi a véleménye Portugália sorsa felől...

Anglia és Irország politikai egyesülése nagyjában hasonló a mi viszonyunkhoz, melyben Ausztriával vagyunk. És a két népnek egymáshoz való „vonzalma” is nagyon hasonlít hozzánk. Az irek gyűlölik az angolt, mert az zsákmányolja őket. Védekeznek ellene, a hogyan tudnak, de csak gyengén tudnak. Egyik módja a védekezésüknek, hogy bojkottálnak minden angol portékát és amire maguk nem képesek, azt inkább vásárolják drágábban külföldről, vagy Amerikából, csak angol kéz munkája ne le-

gyen. Anglia fel van háborodva az irek bojkottja miatt, de mást aztán nem is tud rá felelni. A britt királyság belső erejét azonban nem csontkítja a két szomszédos ország surlódása, mert annak ereje a világban fekszik; kiterjedt kereskedelme révén adófizetője neki minden művelt és barbár nép egyformán, egyikőtől vesz (olcsón), másiktól elad (drágán), mindegyiken nyereszkezik és azon a zsörtölődésen, mivel otthon a kicsinyek mulatnak, csak vállát vonja. Angliában ugyanis csak a kereskedő nagy, vagy nagyobb ember, a politikuskok, hivatalnokok, katonák, papok, akár királyi főtiszték is, mind csak „kisemberek”, kikről az angol kalmár büszkén nyilatkozza, hogy „én tartom el őket kezem s eszem munkájával!”

Orosz dolgok. A czári birodalomnak szenczácziója van: Stössel tábornokot, ki Port-Arturt kevés hősiességgel, több önhaszonnal védte, míg aztán gyáván a japánoknak átadta, két hónapi izgalmas tárgyalás után halálra ítélték. Az alapos vizsgálat ugyanis kiderítette, hogy Port-Artur várát, a világ egyik legjobban megerősített pontját, hetekig, sőt hónapokig tarthatta volna még Stössel tábornok. De ő hamisan informálta a czárt is, mikor a nélkülözésekről irt és magát az átadást is suttymokban készítette elő. A legfőbb tiszték is csak akkor tudták meg, mikor az elvonulásra parancsot kaptak. Csak két ember volt a várban, kiket titkába avatott. Fek és Reisz nevű tiszték, kiket ugyancsak halálra ítélt a katonai törvényszék. Mind a hárman német származásuak és Stössel tudva-levőleg diszkardot is kapott annak idején a német császártól „hősies” viselkedéseért. Oroszország közvéleménye Stössel bűnös manipulációjának kiderítése után most erősen követeli, hogy minden német faju tisztet ki kell dobni a czári hadseregből. Más részt azonban nem valószínű, hogy a halálos ítéleteket végrehajtják; a czár kegyelmet fog adni Stösselnek is, mint a hogyan megkegyelmezett Nebogatovnak, ki Cszimánál az orosz tengeri haderőt adta át a japánoknak.

A pétervári rendőröket most golyóálló pánczéllal szerelik fel, hogy a

rend ellenségei nekik oly könnyen ne árthassanak. Oroszországban ugyan csak rossz lábón áll a közbiztonság. Kaborovszkó mellett egy erdőben a falu biráját rokonaival és családjával együtt, összesen öt férfit, hét asszonyt és öt gyermeket keresztelőkor megtámadtak a rablók és utolsó szálíg legyilkolták a családot, hogy elrabolhassák tizennyolcezer rubel-jüket. A tetteseknek nyoma veszett. Katonákat vettek gyanuba és üldözöbe, de a sürtü erdő buvóhelyet nyújtott azoknak.

Finnország ellen újabb csapásra készül a czár. Eddig ugyanis az adó megszavazása és behajtása a finn parlament joga volt. Most egyszerű czári parancs jelent meg hozzájuk, hogy husz millió rubelt e hó közepéig szállítsanak be a népfelkelési pénztárba és Miklós czár különösen hangsulyozza, hogy birodalmában egyedül őt illeti meg az adókérdés, e tekintetben Finnország sem képezhet kivételt. Holott eddig igenis kivételt képezett.

A forradalom sem szünetel Oroszországban. Csütörtök reggelre fekete ivre vörös betükkel irt levelet kapott Sztolipin miniszterelnök és a szentpétervári rendőrök is egy olyat. Tudatják benne őket, hogy a titkos forradalmi bizottság halálra ítélte őket és a végrehajtás csak napok kérdése.

Marokkó helyzete nem javul. Szerdán nagyobb csatát vívtak francia csapatok a kalbajil törzs tagjaival, kiket visszakergettek a sivatag felé. A francziák három tisztet, 46 katonát és 40 lovat vesztek az ütközetben, sebesültjük pedig több a száznál. Az arabok vesztesége 150 halott. Más kisebb csatákról is jöttek hírek. A francia kormány pénteken újabb 6000 katonát indít el Marokkó felé.

A hamis pénz.

A „Bűnös Budapest” czimű könyvben olvassuk a hamis pénzről és a hamisításról:

A valódi pénzérme kemény fém-anyagból sajtolás (veretés) útján készül. A hamisítványt ellenben többnyire késsel könnyen vágható, lágy fém-anyagból, öntőformában állítják elő.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni forduljon a Kisbirtokosok ház.) Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főczélja azonban, hogy a közép és kisbirtokoson segítsen. Ezért kölcsönöket már 300 koronától kezdve ad. A ki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsönkö-rüli teendőt ellát. Kölcsönöket a földbirtok fele értékeig 20, 30, 40 vagy 50 évi törlesztésre engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben, bármikor minden díj nélkül visszafizetheti. Az intézet jelenleg 4% os és 4 1/2 % os záloglevél-kölcsönöket ad s a 4 1/2 % os kölcsönök egyik módozata minden levonás nélkül készpénzben fizettetnek ki. Akinek kölcsönre van szüksége, forduljon bizalommal az intézethez, mely egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást.

A valódi ércpénz fölülete sima, fényes, rajza és betűi élesek, az öntés után készült hamis fém-pénz ellenben érdes, rajza és betűi elmosódottak, él nélkül valók.

A hamisítványokhoz használt anyag ón, antimón, horgany, és kivételes esetben ón és rézötvetet lehet.

Az előbbi ötvözet lágy, késsel vágható, színe sötétszürke, az utóbbi keményebb, színe pedig vörösesfehér.

A valódi tizfilléres és huszfillérest a mágnes vonzza, míg a hamis tiz- és huszfilléres oly anyagból készül, amelyre a mágnes nem hat.

A hamisítványokhoz használt fémek fajsúlya kisebb lévén, mint a valódi pénz ércének fajsúlya, a hamis fém-pénz súlya észrevehetően kisebb.

A csengés csak arany- és ezüst-pénznél jöhet figyelembe, de ezeknél is csak annyiban, hogy az éles csengés a pénz valódiságára vall ugyan, de azért hiánya nem föltétlen jele, hogy a pénz hamis. Forgalmuközben a valódi pénz fémanyagában repedés állhat be, ami a csengést befolyásolja, esetleg meg is szünteti.

Lényeges ismertető jele a hamis fém-pénznek a körírásnál („Bizalmam az ősi erényben“ és „Viribus unitis“) mutatkozó és könnyen fölismerhető fogyatkozás. A szegély-írás utánzása ugyan s különös nehézséggel jár. Ezért a hamis fém-pénz széléről a jelmondat vagy teljesen hiányzik, vagy a hamis pénzbe beleöntve, elmosódott, alig kivehető. S ha meg utólag egyes betűkkel s egyéb jelekkel ütötték bele, szabálytalanul és rendetlenül elhelyezték.

Igen jó és ajánlatos ismertető jel továbbá az is, ha kezünkhöz dörzsöljük a gyanús pénzt. A hamisításokhoz rendszerint használt ón, horgany és réz a dörzsölésnél erősen érezhető szagot hagy hátra, míg a valódi fém: az arany, ezüst, szagtalan marad.

Pusztá tapintással is meggyőződhetünk a pénz valódiságáról. Minden öntött pénz felülete durva, mert lukacsos. Sima az a pénz, amely ezüstözve vagy fényesítve van, a melyet higanyval fehérítettek.

A most is forgalomban levő hamis fém-pénzek között legelterjedtebb az

1897. évben Sopron és Szombathely vidékén föltűnt, és inneu sopron-szombathelyi típusnak elnevezett hamisítvány.

A hamisítás kezdetben csak ezüst egyforintosokra szorítkozott, az 1902. év vége óta azonban hamis egykoronás, és 1903. évi július óta ötkoronás ezüstpénzek is kerültek forgalomba.

Igen jól vannak hamisítva, s úgy hasonlítanak a valódihoz, hogy könnyen megtévesztik az embert.

Ismertető jeleik: szürke szín, zsiros tapintás, csekélyebb súly, érdes felület, kevésbé éles rajz, kicsi, és a betűk alakjában eltérő szegély-írás.

A hamis papírpénzt a papír, a rajz és a szín, eltéréseiből lehet megismerni.

A valódi bankjegy papírja rendszerint lenből készült, s erősebb fogása ellenben süppedékesen puhább. A bankjegy nagysága, mely valódi papírpénznél még fél milliméterre is egyezik, a hamis papírpénznél mindig kisebb, mert a papír a különböző vegyi szerek hatása alatt összehúsgorodik. Hiányzik aztán mindig a valódi vízjegy, amelyet a papír készítésével egyidőben nyomnak. A hamisító ezt nagyon gyakran mestersegesen olajnyomással igyekezik rárgézíteni, de akkor föltűnően látható is, míg a valódi papírpénznél a vízjegy csak a világosság felé tartva vehető észre.

A nyomásban és rajzban ezek az eltérések szoktak lenni: A valódi papírpénznél az egyes betűk és számjegyek formája, nagysága és vastagsága teljesen egyenletes. A litográfival, vagy esetleg szabad kézzel mintázott betűk és számok formában nagyságban és vastagságban nemcsak az eredetitől, hanem egymás között is eltérnek, azonkívül a betűk és számok között lévő hézag sem egyenlő.

A betűk és a rajz színe a valódi papírpénznél, erős és telt, az utánzatnál többnyire elmosódó. Különösen a fényképezettel előállított utánzat kékes-vörös, vagy ibolyaszín játsszódásai után könnyen fölismerhető. Az ugynevezett guillochirozás (a szabályosan egymásba fonódó vonalak

által alkotott alap) szintén tökéletlen

A mi a pénzhamisításokat illeti, a nagyszabásúakat kivéve, a pénzgyártók többé-kevésbé ügyetlen diletánsok, s a mód, a hogyan dolgoznak, minden hamissága mellett is nagyon egyszerű.

A hamisító például egy valódi pénznem mindkét oldalát gipszbe lenyomja, a két gipszlenyomatot azután úgy köti össze, hogy a lenyomatok szemben legyenek. A gipszforma tejetén egy, a lenyomatokhoz vezető lyuk marad. Ezen önti be az olvadt fémanyagot, a mely megdermedve, pontosan a valódi pénz lenyomatának alakját veszi fel. Rendesen horgonyt, önt, ólmot és más eféjét használ, miután ezek könnyen olvasható anyagok.

Ez a legkényelmesebb mód. Tudás alapos ismeret alig kell hozzá s szakszerű utmutatás nélkül, bármelyik bűnre s börtönre megérett jómadár megtanulhatja.

Az öntött fém-pénz, mint utánzat, többé-kevésbé tökéletlen, s egy kis figyelmességgel könnyen észre is veheti mindenki.

Jó pénzt csakis veréssel lehet előállítani. Ez azonban komplikált munka, igen drága és alig kapható gépek kellene hozzá.

Amerikában, a hol a pénzhamisítást is en gros alapokra vetik, az ezüstpénzt kezdik a hamisítók verni. Még pedig az ezüst mostani olcsósága mellett — valódi ezüsből.

Hisz a mi koronásunkban, forintunkban s ötkoronásunkban is kevesebb az ezüstérték, mint a mennyit a pénzdarab képvisel. A hamisító tehát a differencián még mindig nyer.

De másképpen is kísérleteznek a fém-pénz gyártásával. A hamisító a valódi pénz külső lapját finoman lemettzi, esetleg galvanoplasztikai uton előállítja e lapokat és rézből, vagy más anyagból való megfelelő pénzformára forrasztja.

A pénzhamisításnál kevesebb értékű ércpénzt, nagyobb értékű külső bélyegével látják el. Így csinálnak magyar koronából német tizmárkást.

Vagy a hamisító az arany-pénz széléről lereszel egy kicsit. A különb-

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

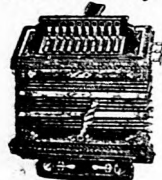
a m. k. honvédség, a közöshadsereg, m. k. zeneakadémia, színházak, művészek stb. szállítója.

Raktár: II. Lánchíd-u. 4. BUDAPEST Gyár: II. Ontóház-u. 2.

LEGNAGYOBB GYÁR ES RAKTÁR. Ajánlja saját gyárában készült elismert legkiválóbb minőségű vonós-, fuvó- és ütőhangszereit. Teljes zenekarok felszerelése előnyös feltételek mellett, a legjutányosabb árban szállítatik. — HARMONIKÁK legjobb erős, elpusztíthatatlan és különleges aczélhangokkal — TÁROGATO saját találmány, iskolával 35 frittól feljebb.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

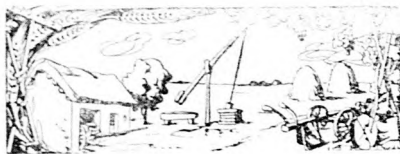
Kivitel nagyban és kicsinyben.

ség alig látszik, s mégis szépen összegyűl a lereszelt arany. Savval is el lehet vonni a valódi fém tartalmából. Ennél viszont egyszerűbb, mikor kifurják az aranypénzt és más fémmel töltik ki.

A papírpénz készítéséhez már rátermetség s hozzáértés kell. A papírpénz hamisítói, majdnem kizárólag az intelligencia köréből kerülnek ki. Egyetemet végzett, diplomás ember akad már nem egy, a magyarországi bankógyárosok sorában.

Szabad kézzel, nevezetesen rézmetszéssel, litográfia, vagy fényképezés útján állítják elő, a hamis papírpénzt. Legnehezebb hamisítani a német, magyar-osztrák továbbá az angol bankót, meg az Egyesült-Államok pénzét. Legkönnyebb az olasz bankót. Az amerikai papírpénzt egészen sajátos összetételű festékekkel nyomják. A festék összetételét csak egyetlen ember ismeri, a föltalálója, a ki titkáért 230.000 koronát kap évenként.

MAGYAR GAZDA.

A felfutó bab támasza.

Szeles vidéken sok kellemetlenséget okoz, hogy a szél a felfutó babot a karó daczára is minduntalan megdiboljja, szétkuszálja. Keményen kötni persze nem lehet, a puha kötés pedig lecsuszik, aminek aztán a levelek rothadása és a termés csökkenése lesz a következménye.

Legegyszerűbben úgy segíthetünk a bajon, ha a karón alulról felfelé hasítást teszünk és az így képződött nyelv alá a bab szárát jól odafojtjuk. Így a bab a karóba jobban befogódzik. Szükséghez képest két ily nyelvet is csinálhatunk a karóra. — Nagyon egyszerű, semmi fáradsást sem okozó eljárás és mégis célra vezető. Tessék megpróbálni.

Mentőöv a gyümölcsfára.

Hogy milyen fontos dolog a gyümölcsfának nyesegetése, tisztogatása, azt kerti gazdának bizonyítani nem kell. Nem is nehéz munka ez a könnyen hozzáférhető helyeken, de annál bajosabb az ágak hegyei felé, hol pedig sok leszedni való hernyófészék van és ezekhez csak úgy férközünk közel, ha megmásszuk a fát. Amde a munkás, kivált amint munkaközben ide-oda forgolódik,

igen könnyen lebukhatik és kárt tesz magában. Minthogy pedig tiz kosár gyümölcsnél is értékesebb az ember épsége, nem szabad a fára biztosíték nélkül felmászni. Botorság, ha valaki épségét és egészségét szükség nélkül kockára teszi. Azért, aki fára mászik, vigyen magával biztosító övet, melyet kötélből és két kapocsból igen könnyen megcsinálhat bárki magának. A kötél egyik fele a kertész vagy munkás dereka köré van hurkolva, jó szorosra csomóztatva azt, hogy ki ne oldódjék. Másik végéből is hurkot formálunk, de az kapocsra járjon, hogy ide is, oda is helyezhető legyen a fa derekán, vastagabb ágain, ahol a munka parancsolja. Ilyen mentőövvvel azt is elérjük, hogy mind a két kezünket szabadon használhatjuk a dologhoz, miután a jó erős kötélből készült öv támaszt is nyújt és már nem kell fogódzni az ágakban.

Legyek irtása.

Valóságos csapás nyáron, hogy a legyek óriási számban huzódnak be az istállóba és ott a jószágot folyton kinozzák, háborgatják. De segít rajtuk, ha légyhálóval irtásra serénykedünk.

Az a légyháló kikerül akármelyik gazdaasszony ügyességéből. Olyanforma egyszerű tákolmány, mint a lepkefogó. Méteres léczből kikerül a nyele, más vékony léczből egy rámat alakítunk, mely a nyélen erősen áll. A rámat körülvarrjuk könnyű tüll szövettel, melyet alul összevarrunk, mint a zsákot.

Ezzel a készülékkel aztán végigsöpörjük az istálló boltozatát, mert a legtöbb légy itt tanyázik és százával kerülnek bele hálónkba a kis gonoszok. Akár összenyomás, akár forró vízbe mártás által ha megöltük a legyeket, odanyujthatjuk tetemüket a baromfinak, melynek kedvenc csemegéje lesz. Ha néhányszor így végig vadászszuk az istállót, vagy akár a konyhát is, a legyek legnagyobb részétől megszabadultunk!

KEDVDERITŐ

Nincs kár haszon nélkül. Beverte a szél az ablakot. A szolgáló örömben felkiált: „No, milyen jó, hogy ma reggel nem pucoltam meg, mikor a nagysága parancsolta!”

Ép testben ép lélek. Az ur szemreirányást tesz egy koldusnak, hogy nem szégyeli ezt a mesterséget, mikor ép és egészséges. Válaszol amaz: „Másképp nem is bírnám egész nap a járást-kelést, lépcsőtáposást, kilincsek nyomkodását!”

A pontos ember. Irodafőnök, (a segédjéhez): „Miklósi barátom, maga meg van hülve.” — „Igen is, kérem alássan, tegnap délután három óra 22 perc óta!”

Szerelem mértéke. „A hadnagy, ki tegnap délután nálunk uzsonált, ugyan csak szerelmes lehet a kisasszonykába, mert mind a két cipője erősen le van taposva, nem győzöm helyre suviczkolni a kopását!” Igy jelenti ezt Zsuzsa az ő asszonyának.

A fiu öröme. „Jó, hogy mostanság februárban adnak értesítőt, nem husvétkor. Ilyenkor még a vastag téli nadrág van rajtam...”

Göcseji ember Pesten nyíratja haját. A borbély szolgálatkészen kérdezi: „Parancsol egy kis ferenczpalinkát?” Ezzel mossák pesti borbélyok az ember fejét hajnyírás után. A göcseji atyafi elhárító kezlegyintéssel válaszol: „Nem kell a' nekem! Majd sligoviczát poharazok a szomszéd korcsmában, ott vár a sógorom is!”

Készen veszik. Két képviselőjelölt beszélget egymással.

— Hogy készítik elő nálatok a választásokra a szavazatokat? — kezdi az egyik.

— Sehogy sem, mi készen vesszük!

KÖZGAZDASÁG.

Az olasz, svéd és dán kamat. A nagy államok után most már a kisebbek is leszállítják a kamatokat. A czimben foglalt három állami bank mindegyike fél-fél százalékkal szállította le kamatját. Amerika pénzpiacra is fokról fokra javul. Most a newyorki bank napi kamatja már csak két százalék.

Mintagazdaságok. A földművelési miniszterium Trencsén-megye Marikó és Láz községeiben egy-egy mintagazdaságot rendez be, hogy a környék gazdái ott tanulhassanak.

Nem kell a pénz! Az osztrák-magyar bank főtanácsa e héten ismét leszállította a kamatlábat, most négy és fél százalék a kamat, mint volt mult évi júniusban, mikor a válságot még nem érezték Amerikában, sem pedig Európában. A pénz kamatjának leszállításától a nagy bankok új lendületet, új üzleti vállalkozásokat remélnének, de egyelőre nem igazolódik e reményük. Szinte elképzelni se tudjuk, hogy igaz legyen, de úgy van. A számok csalhatatlan nyelve mondja, hogy igaz. A pánczélos szekrények nehéz vasajtói, melyeket még csak rövid idő előtt is hasztalan ostromolt minden könyörgés és sürgetés: most sarkig nyitva állanak és mégis alig akad, aki beléjük markolni hajlandó.

Az emberek most kaphatnának hitelt, de nem kérnek belőle, pedig a zsebük csak olyan üres, mint volt annak előtte. De megismerték a pénz iríóztatás hatalmát, mikor az csak kosztban van nálunk, pedig mi már a magunkénak felejtettük. Házat építettünk a más földjére és a pénzválság idejében kimozdult alólunk az a föld, hogy fejünkre hullajtsa a háznak minden tégláját. Az emberek tanultak. Igaz, hogy ez a tanítás, melylyel a rettenetes őszi pénzválság szolgált, sok embert orra buktatott, de még tört orr árán se hiu tanulság az, ha az emberek szolidabban kezd-

nek gondolkozni a — más pénzéről, melyet ugyan lehet kölcsön kapni, de vissza is kell adni.

Ha Magyarország gazdasága igazán kigyógyulna a könnyelmű adósságcsinálásból, akkor az elmúlt pénzválságot áldani kellene, nem pedig fekete könyvbe felírni. Mert sajnos, országunkban rettenetes sok az olyan ember, ki már le se tudja másképp írni a nevét, csak ha eléje biggyeszti azt a szót is, hogy »elfogadom.«

Fajbaromfi tenyésztése. A kereskedelmi miniszter újabb huszezer koronát adott át a nemes baromfiak tenyésztését kultiváló gazdasági intézetnek, hogy azon pénzből a magyar államvasut vonalain alkalmazott öröknek és váltóöröknek egy-egy nemes fajkakast és tiz-tiz fajtyukot adjanak ki, olyanokat, mik már egyszer átteleltek. Ilyen irányban kíván Kossuth a váltóöröknek hasznos mellékfoglalkozást biztosítani. Minden ör, ki tyukokat kapott, köteles a vonal többi őreinek husz-husz fajtojást cserébe adni husz-husz közönséges tojásért. A fajtojást keltetni köteles mindenki, a közönséges tojások valók élelemre.

Budapesti piaci árak.

Liszt. Nullás 19.70, egyes 19.50, kettes 19.30, hármas 19.—, négyes 18.80, ötös 18.40, hatos 18.—, hetes 17.20, nyolczas 17.50, F. 7.—, G. 7.20.

Buza átlag 5 fillérrel leszállott.

Minőség	kilós	Ara 100 kgr.
Pestvidéki	75	23.55 — 23.95
"	76	23.75 — 24.15
"	77	23.95 — 24.35
"	78	24.15 — 24.55
"	79	24.30 — 24.70
Bánsági	75	23.60 — 24.—
"	76	23.80 — 24.20
"	77	24.— — 24.40
Bácskai	75	23.75 — 24.15
"	76	23.95 — 24.35
"	77	24.15 — 24.55
Tiszavidéki	74	23.40 — 24.—
"	77	24.25 — 24.65
"	80	24.60 — 25.—
Fejérmegyei	76	2.70 — 24.10
"	79	2.25 — 24.65
Rozs I. rendű	23.70	— 21.90
" közép-rend.	24.40	— 21.80
Árpa takarm. I.	14.50	— 14.70
" " II.	14.50	— 14.50
Köles	10.—	— 11.—
Zab I. rendű	15.95	— 16.—
" II. "	15.26	— 15.65
Tengeri (belföldi)	12.90	— 13.10

Repcze nem került piacra e héten.

Disznósir 100 kg 1.39 K., szalonna 1.05 és 1.18 korona közt.

ELADÓ BIRTOK.

Slavoniában kitünő fekvésű 1000 kat. hold mezőgazdasági terület elsőrangú épületekkel felszerelve. Vételár katasztrális holdanként 600.— korona, ebből negyedrészt készpénzben fizetendő, többi törlesztéses kölcsön. Leveleket P. B. teltige alatt Goldberger A. V. hirdetési iroda Budapest IV. Molnár-utca 38. továbbít.

BÁMULATOSAN OLCsó KERITÉSEK

szőlő-tervélő-figyelmébe MEZŐ-ÉRTÉKELMÉBE

HAIDEKKER SÁNDOR

Budapest, VIII., Üllői-ut 48/18. sz.
kizárólagos gyártója a világ-szabadalmazott

„HUNGÁRIA” DRÓTFONATOKNAK

melyek előnyeiknél fogva felülmulnak minden másfajta kerítést. — Állandóan készletben. — Kiszolgálás azonnal, figyelemmel és pontosan.

„Hungária” drótfonatok négyzetmétere 30 fillértől teljebb.

Díjmentes árjegyzékért forduljon fent ozimhez.

BÉLHURUT

(idült, ideges, gümőkóros hasmenés) legjobb gyógyszer a **BARTA-féle**

fekete áfonya gyógygyor.

Kapható gyógyszereszeknél és fűszereknél vagy 5 üveggel 8 koronáért bérmentve a

Felkai Konzervgyárnál.

FELKA, Szepesm.

KÉRJE INGYEN

és bérmentve nagy képes magyar főárjegyzékemet 3000-nél több ábrával mindenféle nikkell-, ezüst- és aranyórakról, valamint mindennemű szőlő arany és ezüst-árakról, hangszerekről, acél és bór-árakról stb. eredeti gyári árban.

Nikkel remontoir óra	— — —	K 3.—
System Roskopf patent óra	— — —	K 4.—
Svájci eredeti system Rosk. pat.	— — —	K 8.—
Bejegyz. Sas Rosk. nikk. rem. óra	— — —	K 7.—
Ezüst rem. óra „Glória” művel	— — —	K 8.40
Ezüst rem. óra dupla fedéllel	— — —	K 12.50
Orosz tula nikk. cylinder rem. óra „Luna” művel	— — —	K 10.50
Kakukóra 8.50, Konyhaóra	— — —	K 3.—
Ébresztőóra	— — —	K 2.90
Feketeerdei óra	— — —	K 2.80

Minden óráért 3 évi írásbeli jótállás. — Kockázat kizárva! Beeserelés megengedve, vagy a pénz vissza!

Első óragyár

KONRÁD JÁNOS BRÜXBEN cs. és kir. udvari szállító

Brüx, 863. sz. (Csehország.)

A ZOLTÁN-FÉLE CSUKAMÁJOLAJ

TELJESEN IZ ÉS SZAG NÉLKÜL! KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN.

